

DOKTORA YETERLİK ÇALIŞMA KONULARI (Hazırlayan: Mustafa AVŞAR)

1- Dilek BATIBAY; “Özel Öğretim Yöntemleri”

Kodaly Yöntemi

1) Kodaly yönteminin prensipleri: (1) Sesin kullanımı, (2) erken yaşta başlama, (3) kendi ana dilindeki folk şarkıları kullanma, (4) yüksek sanat değeri olan eserlerin seçimi, (5) herkesin müzik okuryazarlığa sahip olabileceği, (6) iyi kulak-zekilik-iyi yüreklilik-iyi çalış gibi özelliklerin bulunması, (7) iyi-kötü müzik arasında ayırım yapabilme, (8) partisyon okuma.

2) Kodaly yönteminin amaçları: (1) herkeste var olan müzik kapasitesini en üst düzeye çıkarma, (2) kendi kültüründen ürünlerle tanıştırma, (3) müzikle ilgili dünyanın en büyük sanat eserleri ile tanıştırmak bu yolla hayatı sevmelerini sağlama.

3) Kodaly yönteminin araçları: (1) movable do, (2) el işaretleri seslerin yüksekliklerini yönetme, (3) ritim heceleri ile el parmaklarının farklı şekillerine bakarak tartım egzersizleri yapma.

Kaynaklar: 2016-2017 dr. tez word dosyasındaki literatür kısmının kaynakları.

2- Mustafa USLU; “Müzikte Çok Kültürlülük”

Nedensellik, Amaç ve Önem, Öğretim Stratejileri, Ülkemiz Eğitim Sistemindeki Yeri;

1) Öğrenciler çeşitli kültürler üzerinde çalışma yoluyla, insanlar üzerinde daha iyi bir anlayış geliştirebilir, özsaygı kazanır ve diğerlerine saygı duymayı öğrenir.

2) Öğrenciler dünya üzerindeki çeşitli kültürleri tanıyarak uluslararası ilişkiler konusunda daha iyi bir anlayış getirebilirler. Bunun yanında, dünya kültürlerini tanıma, evrensel bir ekonominin içinde birlikte çalışmayı sağlayabilir ve dünya barışını tesis etmeye yardımcı olabilir.

3) İnsanlar ve onların yaşantılarının ekolojik konularla birlikte ele alınması, dünyanın diğer sakinleri hakkında saygı, anlayış düşüncelerini geliştirmeyi ve kaynakların akılcı kullanımını destekleyebilir.

4) Öğrenciler başka bir kültürdeki insanların müzikle kendilerini nasıl ifade ettiklerine dair içsel bir bakış kazanırlarken aynı anda kendileri ile ilgili bilgiye de sahip olurlar.

5) Farklı kültürlerin müzikleri üzerinde çalışmak öğrencilerin ses ufuklarını genişletebilir. Böylece yeni müzikal “ses dünyalarına” daha açık olabilirler. Bu yeni ses dünyası, besteleme ve doğaçlama alanlarında da daha geniş seçenek sunar. Ayrıca değişik kültürlerin müziklerini dinlemek, icra etmek ve onlarla ilgili besteleme yapmak öğrencilere farklı estetik deneyimler sunabilir.

6) Müzik eğitiminin karşılaştırmalı estetik temeli üzerine oturması gerekliliği, bütün müziklerin belli bir sosyo-kültürel bağlamda ortaya çıkması ve bu bağlamdan ayrı olarak değerlendirilmemesi gerekir.

7) Çok kültürlü müzik eğitimi için ideal bir ortamın disiplinler arası diğer öğretmenlerle çalışılması ile sağlanabilir. Bu öğrencilere çalışılan kültüre ait görsel sanat örnekleri, beden eğitimi, sosyal bilgiler, coğrafya, dil, halk hikayeleri, masallar, şiirler gibi özgün yaşantılar sunar.

8) Çok kültürlülük ile ilgili olarak ilk ve ortaöğretim ders programındaki bilişsel kazanımlar incelendiğinde, 7. sınıflar için “uluslararası müzik türlerini tanıy ve türlerine göre ayırt eder” kazanımı, 8. sınıflar için “dinlediği değişik türdeki müziklerden arşiv oluşturur ve bunlarla ilgili duygu ve düşüncelerini açıklar” kazanımı, 9., 10. ve 11. sınıflar için “müzik dönemleri ile ilgili genel özellikler, tür-biçim, toplumsal gelişmelerin etkisi” kazanımı, 12. sınıflar için “dünyanın değişik bölgelerindeki halk müziği çalgılarını Türk Müziği çalgıları ile ilişkilendirir, dünyaca ünlü orkestra şefleri ve çalışmalarını ile ilgili örnekler sergiler” kazanımı dikkat çekmektedir.

Kaynaklar: (1) Toksoy, A. C. (2014) “Çok Kültürlü Müzik Eğitimi”. *Akademik Bakış Dergisi* (2) MEB İlk ve Ortaöğretim Ders Programları

3- Mustafa USLU; “Cumhuriyet’ten Günümüze Müzik Kültürü”

Mustafa Kemal Atatürk, Cumhuriyet’in ilanını takiben Muzika-i Humayun’un temel kurumunu “Riyaset-i Cumhuriyet Filarmoni Orkestrası” ve “Riyaset-i Cumhuriyet İncesaz Heyeti” adlarıyla Cumhurbaşkanlığı himayesine almıştır. Bu kurumlardan Riyaset-i Cumhuriyet Filarmoni Orkestrası, günümüzde “Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası” olarak çalışmalarını devam ettirmektedir. Riyaset-i Cumhuriyet İncesaz Heyeti ise Atatürk’ün ölümünün ardından lağvedilmiş; geçtiğimiz yıllarda “İstanbul Devlet Klasik Türk Müziği Korosu”, Cumhurbaşkanlığı Klasik Türk Müziği Korosu” adını alarak Cumhurbaşkanlığı himayesine alınmıştır.

Mustafa Kemal Atatürk, “kendi müzik kültürümüzü yansıtan çağdaş bir Türk müziği” yaratmayı amaçlayan ve Avrupa’yı örnek alan reformlar ve yenilikler gerçekleştirmiştir. Eski müzik kurumlarının yeniden yapılandırılmasının yanı sıra yeni müzik kurumları da kurulmuştur. Yetenekli gençler Avrupa’ya müzik eğitimine gönderilmiştir. Rey, Alnar, Erkin, Saygun ve Akses’ten oluşan “Türk Beşleri” yurda döndüklerinde çağdaş Türk kompozisyon ekolünü oluşturmuşlar; günümüz Türkiye’sinin ilk çağdaş kompozitör kuşağı olarak kabul edilmişlerdir. 1940’lı yıllarda da

hükümetin “harika çocuk yasası” kapsamında seçilmiş çocuklar Avrupa ülkelerinde icracılık eğitimi almaya gönderilmiş; günümüzün solist sanatçıları olarak konserler vermeye başlamıştır.

Dönemin hükümeti 1935 yılında Hindemith’in devlet konservatuarı kurulması konusunda yardım etmesi için davet etmiş; Hindemith’in önerisiyle Zuckmayer, Ebert, Praetorius gibi tanınmış Alman sanatçılar da yeni kurulan ve yapılanan kurumlarda çalışmak üzere hükümetçe görevlendirilmiştir. Hindemith Ankara Konservatuarı’nın, Ebert Türk operasının kuruluşlarında, Zuckmayer müzik öğretmenleri yetiştirmek, Praetorius da Cumhurbaşkanlığı Senfon, Orkestrası’nı Avrupa orkestraları düzeyine getirmek konularında çalışmışlardır. 1936’da Ankara Devlet Konservatuarı’nda dönüştürülecek olan Musiki Muallim Mektebi, 1924’te müzik öğretmenleri yetiştirmek üzere kurulmuş;; müzik öğretmenliği 1 yıl sonra Gazi Eğitim Enstitüsü olarak ayrılmıştır. Darülelhan İstanbul Belediyesi’ne bağlanarak çağdaş bir müzik eğitim kurumu olmuştur. 1958’de İzmir Devlet Konservatuarı ve Senfoni Orkestrası kurulsun da bir yıl sonra lağvedilmiş; 1976’da İzmir Devlet Senfoni Orkestrası adıyla yeniden kurulmuştur. 1934’te Cemal Reşit Rey tarafından İstanbul’da kurulan Yaylı Sazlar Orkestrası önce İstanbul Şehir Orkestrası önce İstanbul Şehir Orkestrası’na 1972’de İstanbul Devlet Senfoni Orkestrası’na dönüştürülmüştür. Bu orkestralar ünlü şeflere ev sahipliği yapmıştır. Türk halk müziği derleme çalışmaları kapsamında Gazimihal ve Rauf Yekta’nın çalışmaları arşivlenmiş; Bartok ve Saygun’un araştırmaları sonucunda Türk halk müziğinin bilinmeyen yönleri aydınlanmıştır.

Cumhuriyet politikasına uygun ilk opera Saygun’un *Özsoy* operasıdır. M. K. Atatürk eserin librettosu ve konusu üzerinde titizlikle durmuş ve takip etmiştir. 1934’te sahnelenen operanın ardından Saygun’un *Taşbebek* ve *Akses’in Bayönder* operaları sahnelenmiştir.

Tiyatro Tatbikat Sahnesi ve Opera Stüdyosu’nu 9 yıl yöneten Karl Ebert’in önderliğinde başlangıçta opera stüdyosunda uluslararası opera literatürünün standart eserlerinden örnekler, Türkçe metinli denemeler halinde geliştirilmiştir. Öğrencilerin sahneye koydukları ilk oyun, Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası’nın eşliğinde ilk olarak Türkçe metinle oynanmış olan Mozart’ın bir perdelik *Bastien and Bastienne* adlı operasıdır. Olumlu tepkiler üzerine batı operalarından Türkçe librettolu operalar oluşturma cabası sürdürülür. 1940 yılında Türkiye’de ilk olarak, unlu besteci Puccini’nin *Madame Butterfly* operasının sadece 2. perdesi, 1941 yılının mayıs ayında da gene Puccini’nin *Tosca* operasının sadece 2. perdesi, konservatuarın opera stüdyosu elemanları tarafından, Türkçe librettolarla ve ustun bir başarı ile sahneye konulmuştur. Bu ilk opera temsilleri, zamanın basınında oldukça ilginç yankılar yaratmıştır. Üç yıllık yoğun çalışma ile elde edilen bu büyük başarı sonunda, 16 Mayıs 1940 tarihinde yürürlüğe giren bir yasa ile Musiki Muallim Mektebi içinde idareten kurulup faaliyete geçirilmiş olan Devlet Konservatuarı sınıflarının müzik, opera, bale ve tiyatro bölümlerini içine alan bir Devlet Konservatuarı’na dönüşmesi sağlanmıştır.

Türkiye’de ilk özel bale okulu İstanbul’da Lydia Krassa Arzumanova tarafından 1931 yılında açılmıştır. 1944 yılında Eminönu Halkevi Bale Grubu tarafından Saygun’un *İnci’nin Kitabı*, *Antikacı Dükkanı* ve *Bir Orman Masalı* sahneye konulmuştur. İkinci Dünya Savaşı sürecinde kesintiye uğrayan çalışmalar 1947 yılında İngiltere’den davet edilen unlu bale uzmanı Dame Ninette de Valois ile tekrar başlamıştır. Valois tarafından ilk bale okulu 1947 yılında İstanbul’da Yeşilköy’deki pansiyonlu bir ilkokulda kurulmuştur. Değerli bale uzmanlarının eğitimi altında yetiştirilmiş bulunan ilk baleciler üç yıllık bir eğitim ve öğretimden sonra öğrenimlerini 1950 yılında Ankara Devlet Konservatuarı’nda kurulan bale bölümünde sürdürmüşlerdir. 1959/60 yılında İstanbul’da da opera kurma çalışmaları sonuçlanmış ve Aydın Gün, Tepebaşı Dram Tiyatrosu’nda İstanbul Şehir Operası’nı kurmuştur. 1970’te özel bir yasayla devlete bağlanan bu kuruluş halen İstanbul Devlet Opera ve Balesi Müdürlüğü olarak etkinliklerini sürdürmektedir. Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü’ne bağlı olarak, Ankara ve İstanbul’dan sonra 1983 yılında İzmir Devlet Opera ve Balesi Müdürlüğü, 1992 yılında Mersin Devlet Opera ve Balesi Müdürlüğü, 1999 yılında da Antalya Devlet Opera ve Balesi Müdürlüğü kurulmuştur. En son olarak kuruluş kararı 1992 yılında alınan fakat ancak 2008 yılında kurularak 1 Ekim 2009 tarihinde perdelerini açan Samsun Devlet Opera ve Balesi Müdürlüğü’nün de eklenmesi ile bugün Türkiye’nin Opera ve Balesi olan altı kenti bulunmaktadır.

Kaynak: Gülbey Usta, Ö. (?) “Modern Türkiye’de Senfonik Müzik, Opera ve Balenin Himayesi” II. *İzmir Ulusal Müzik Sempozyumu Bildirileri*

4- Sena OTACIOĞLU; “Müzik Beyin İlişkisi”

Beyin açısından müzik algılanması gereken karmaşık bir uyarıdır; seslerin yüksek veya alçak notalar şeklinde olması, müziğin ritmi, melodisi ve volümü birlikte algılanmak zorundadır. Dolayısıyla da müziğin algılanması beynin sadece tek bir bölgesinin değil farklı bölgelerinin birlikte çalışması ile ortaya çıkan bir işlemdir. Örneğin beynin sol temporal lobunun zedelenmesiyle ortaya çıkan rahatsızlıkta, hasta müziğin hangi perdeden çalındığını ve söylendiğini algılayamaz, ama müzik deneyimi hala devam eder. Bu örnekte olduğu gibi müziğin belli bir yönünü algılamak üzere özelleşmiş beyin bölgeleri bulunmakla birlikte, müzik deneyimi bir bütün olarak beynin farklı merkezlerinin koordineli bir şekilde çalışması ile ortaya çıkar. Bu bir senfoni orkestrasının işleyişine benzer. Orkestradaki değişik enstrüman grupları nasıl seslendirilen eserin farklı kısımlarını uyum içerisinde çalıştırıyorlarsa beyin de müziği aynı şekilde algılıyor, bir bölge sesin volümünü algılayırken başka bir bölge notaları, başka bir bölge de müziğin ritmini algılıyor.

Araştırmacılar deneklere sevdikleri parçaları dinletip o anda beyinlerdeki görüntüleri çıkardıklarında dopamin adı verilen, sinirler arası iletişimi sağlayan ve psikolojik durumu etkileyen molekülün aktif hale geldiğini gözlemledi. Uyuşturucular da beynin bu bölgelerini etkiler. Bu dopamin aynı zamanda beynin “ödül sisteminin” bir parçasıdır. Dolayısıyla hoşumuza giden bir müziği dinlediğimizde beynimizde ödül sistemini harekete geçiriyor ve bunun sonucunda da güzel duygular hissetmeye başlıyoruz. Bir diğer deyişle müzik dinlerken bir bakıma kendimizi ödüllendirmiş oluyoruz.

Değişik vakalardan elde edilen bilgilere göre müzik insan beyinde öğrenme, dil, duyguların ifadesi, hafıza, fizyolojik ve motor kontrol gibi işlevleri etkilemektedir. Bir müzisyenin beyni ile müzisyen olmayan birinin beyinin müziği farklı algıladığı da öğrenilenler arasındadır.

Kültürel farklılıklar ve kendi kültürümüzün müziğini dinleyerek büyümüş olmamız beyinimizi o müziğe karşı bir açıdan şartlandırır. Dolayısıyla çocukluktan itibaren belli bir müzik zevki geliştiririz. Bilimsel delillerden yoksun olsak da günümüzde dinlenen müziğin beyni şekillendirdiği hipotezleri öne sürülüyor. Hissederek okunan bir Türk müziği parçasının 20’li yaşlarındaki Amerikalı genç çiftin tüylerini ürperten özelliği nedir o halde? Belli ki elimizdeki en gelişmiş teknolojilere rağmen hala müziğin gücünü ve insan beyni üzerindeki etkilerini hala çözebilmiş değiliz.

Profesyonel müzisyenlerle müzisyen olmayan kişilerin beyinleri karşılaştırıldığında, beyin korteks olarak adlandırılan dış yüzeyinin ön kısmının, işitme ile ilgili bölümünün ve hareketle ilgili bölümünün, müzisyenlerde müzisyen olmayanlardan daha kalın olduğu bulunuyor. Ayrıca iki beyin yarıküresini birbirine bağlayan ve korpus kollosum adını verdiğimiz yapının da özellikle erken yaşlardan itibaren herhangi bir müzik aleti çalmayı öğrenenlerde daha büyük olduğu keşfediliyor.

Şimdiye kadar yapılan sınırlı sayıdaki çalışma, müzik eğitimi alan çocukların zihinsek aktivitelerinin almayanlara göre daha fazla olduğunu gösteriyor.

Kaynak: Karaçay, B. (2010) “Müzik ve Beyin” *Bilim ve Teknik Dergisi*

5- Sena OTACIOĞLU; “Alexander Tekniği”

Frederick Matthias Alexander tarafından 19. yüzyılda geliştirilen Alexander Tekniği tıp çevreleri tarafından da yaygın kabul gören ve giderek popülerleşen tamamlayıcı bir terapidir. Baş, boyun ve sırt arasında bir denge yaratma, kas gerilimini teşhis etme ve azaltma metodu olarak tanımlanabilir. Duruşa dair sistemli bir yeniden eğitim yöntemi; beden, doğasına uygun kullanmayı öğrenmenin bir yoludur.

Alexander Tekniği fiziksel koordinasyonları ne seviyede olursa olsun her yaşta çocuk ve yetişkin için güvenli ve etkili bir yöntemdir. Müzisyenler, aktörler, dansçılar ve sporcular performansını arttırmak için bu yöntemle başvururlar. Sadece fiziksel rahatsızlıklara yönelik değil, depresyon gibi psikolojik sorunların çözümünde de yardımcıdır.

Alexander Tekniği günlük yaşama sokulabilir, otururken, ayakta dururken, şarkı söylerken, dans ederken, spor yaparken, televizyon seyredirken, eğilirken, bir şey kaldırır ya da taşırken veya ev işleri yaparken uygulanabilir.

Kaynaklar: (1) Çimen, G. (2001) “Konser Kaygısı” *G.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*, (2) Craze, R. (2011) “Alexander Tekniğiyle Bel ve Sırt Ağrısının Üstesinden Gelin” (Çev. Özlem Tüzel AKAL) *Optimist Yayım ve Dağıtım*

6- Sena OTACIOĞLU; “Geşalt Psikolojisi”

Almanca “şekil” demek olan yaklaşım 20. yüzyılın ilk yarısında Almanya’da doğmuştur. Bilişsel süreç içerisindeki algılama durumuna yoğunlaşmış psikoloji teorisidir. Ona göre bütün, onu oluşturan parçaların toplamı değil, o parçalar arasındaki anlık etkileşimlerin bir araya getirdiği daha geniş bir birliktir. Geşalt kuramcılara göre bütün, parçaların toplamından daha fazladır ve birey, bütünü parçalarına ayırarak değil, bütünlük içinde algılar. Örneğin bir senfoni orkestrasını izlerken, her müzisyenin orkestraya katkısını analiz ederek değil bütün olarak dinleyip anlamaya çalışır. Geşaltçılara göre bütün, parçalar arası ilişkilerden oluşmuş bir biçim, bir şekildir ve aynı zamanda parçaların toplamından bağımsız bir olgudur.

Geşaltçıların temel görüşleri: (1) İnsanlar gördüklerini bir bütün olarak algırlar. Parçalar arasındaki ilişkilerde önem taşır. (2) Bir nesnenin algılanışı onun diğer parçalarla olan ilişkisine bağlıdır. (3) İnsanlar nesnelere bazı örgütleyici eğilimlere göre algılar. (4) İnsanlar çevrelerini bir düzen içinde görürler. (5) Davranış kişinin karşılaştığı durumu algılamasına ve durumu kendi amaçları arasında yorumlamasına bağlıdır. (6) Öğrenme bu belirtilen algı ve yorumdaki değişimdir.

DEĞİŞİM PARADOKSU: Geşalt yaklaşımında insan, “ben böyleyim” deyip bunu kabul ettiği anda değişim başlar. “Ben böyleyim ama böyle olmayayım” deyip kendini değiştirmeye çalıştıkça aslında daha da değişemez hale gelir, hatta tıkanır. Buna Geşalt Psikoterapisinde “Değişim Paradoksu” denir. Müdahale ne denli az olursa süreç de o denli zenginleşir çünkü kişi doğurgan boşluğa ulaşır ve değişim paradoksu sonucunda kendi kendisini iyileştirmeye başlar. Hayatı tek bilgisayar hoparlöründen dinlemek yerine beş kanallı çevresel sinema sisteminden dinlemek gibi. Bedensel farkındalığımız için yavaşlamamız gerekir. Genelde hep yavaş tempo ile başlanır ama sonra ara tempolar pas geçilip eserin kendi temposunda çalışılır. Geşalt yaklaşımı ise, öğrencinin erken hızlanıp tıkanmasını önlemek için ara

tempoyu tespit etmeye yardımcı olur. Bu yaklaşımla eğitilmiş bir kişi “sanki hiçbir şey yapmıyor ama çok şey oluyor” der. Geştalt’ta mümkün olduğunca az, ihtiyaç olduğunca çok müdahale edilir.

GEŞTALT KURAMININ EĞİTİM AÇISINDAN DOĞURGULARI: Geştalt kuramdan dolayı öğretmenler dönemin başında dersin genel çerçevesini bir bütün olarak sunmalı daha sonra ayrıntısına inmelidir. Ünitenin kendi içindeki öğelerle ve diğer ünitelerle ilişkisi bir bütünlük taşımalıdır. Geştalt kuramcılar psikolojik gerçekliğin önemini vurguladıkları, için öğrencinin inançları, değerleri, gereksinimleri, tutumlarının dikkate alınması gerekir. Öğretmenler öğrenme-öğretme ortamlarını öğrencinin gereksinimlerine yanıt verecek şekilde düzenlemelidirler. Öğretmenler problem çözümü için gerekli olan tüm öğeleri sunmalıdır. Öğrencinin problemin özüne inebilmesi öğeler arasındaki ilişkileri keşfetmesi ve olası çözüm yollarından en uygununu bulabilmesi için yardımcı olmalıdır. Ezbere dayalı değil de akıl yolunu kullanarak problem çözümlidir. Geştaltçılar öğrenilenlerin yeni durumlara kolaylıkla transfer edilmesinin önemli olduğunu ileri sürmektedirler.

Kaynaklar: (1) Şen, E. (2015) “Emre Şen ve Geştalt Yaklaşımı” *Andante Dergisi*, (2) *Wikipedia* (3) Başaran, İ. E. “Eğitim Psikolojisi” (4) Senemoğlu, N. “Gelişim Öğrenme ve Öğretim”

7- Levent DENİZ; “Öğrenme-Öğretme Stratejileri, Öğrenme-Öğretme Yöntemleri”

Öğrenme-Öğretme Stratejileri

(1)Sunuş Yoluyla Öğrenme Stratejisi

Kavram ve genellemelerin öğretildiği yorumlayıcı bir yaklaşımla öğretmen tarafından öğrencinin hizmetine sunulan öğretim yoludur. Konu ile ilgili ön öğrenmelerin yeterli olmadığı durumlarda veya konunun başlangıcında kullanılır. Bu stratejide; soru-cevap, takrir, informal öğretmen konuşması, sempozyum, söylev vb. teknikleri eğitim ortamında kullanılabilir. Bu strateji ile armoni dersine bağlantılı olan derslerden kazanılması beklenen ön gereksinimler edinilerek ve dersteki kavram ve ilkeler bilgisinin soru-cevap şeklinde sunularak hedef-davranışlara ulaşılabilir.

(2)Buluş Yoluyla Öğrenme Stratejisi

Belli bir problem karşısında veri toplama, analiz ederek soyutlamalara ulaşma gibi amaçlar taşıyan, öğrenci etkinliğine dayalı, güdüleyici bir stratejidir. Öğrencilerin kendi etkinliklerine ve gözlemlerine dayalı olarak yargıda bulunmasını teşvik eder. Öğretmen, bilgiyi öğrenciye sunmaktan çok, öğrencinin kendi kendine öğrenebileceği ortamı oluşturur. Bu strateji ile öğrencinin armoni dersindeki ilkeleri bulması ve açıklamasıyla hedef-davranışlara ulaşılabilir.

(3)Araştırma-Soruşturma Yoluyla Öğrenme Stratejisi

Bu yaklaşımda öğrenci, problemi tanımlar, problemin çözümü için denenceler kurar, denencelerin sınanması için veri toplar ve verileri değerlendirerek sonuca ulaşır. Problem çözme yoluyla, yaşamlarında karşılaşacakları diğer problemin çözümünde kullanabilecekleri değişik yolları öğretir. Bu strateji ile öğrencilerin alanla ilgili derste ve ileriki mesleki hayatlarında karşılaşacakları problemleri çözmesiyle hedef-davranışlara ulaşılabilir.

(4)Tam Öğrenme Stratejisi

Okulların öğretim amacını güttüğü tüm yeni davranışlardır. Yeni kazandırılacak davranışlar için ön gereksinimi edinmiş olması, talep etmesi ve ihtiyacına uygun olası gibi bu öğrenme stratejisinde üç temel faktör bulunmaktadır. Tam öğrenme ile hizmetin niteliğinin olumlu olması durumunda bireyler düzeyi ve niteliği yükselir, aralarındaki başarı farklılıkları giderilir. Bu strateji, armoni dersinde neyin gerekli olduğu, gerekli olan bu yeti için kazanılması gereken ön gereksinimlerin önemliliği ve bunları talep ediyor olması konusunda bireyi hedef-davranışlara ulaştırabilir.

Öğrenme-Öğretme Yöntemleri

(1)Anlatım Yöntemi

Öğretmenler tarafından en sıklıkla kullanılan yöntemdir. Bilgileri etkili bir şekilde iletmesi, kalabalık sınıflarda etkili iletişimin kurulması, istek-bağlılık ve heyecan gibi güçlü duygular uyandırması bu metodun faydaları arasında sayılabilir. Bu yöntemde genel olarak öğretmen etkin, öğrenci ise edilgen olmaktadır. Öğretmen-öğrenci etkileşimini zayıflatması, öğrenciyi edilgen kılması bu yöntemin sınırlılıklarını oluşturmaktadır. Sunuş yoluyla öğrenme stratejisine bağlı olarak kullanılan bu yöntemle derse giriş yapılabilen, konu özetlenmekte ve konuyla ilgili bilgi aktarılmaktadır. Bu yöntemle armoni ilgili değişik materyal ve örneklerden yararlanılabilir. Armoni ile bağlantısı olan derslerle bilgi alış-verişi sağlanabilir.

(2)Örnek Olay Yöntemi

Yaşamda karşılaşılabilecek bir problem durumunun sınıf ortamında canlandırılmasıdır. Tartışma sırasında olayın oluş biçimi, kişilerin karakterleri, etkileşim örüntüleri sorgulanır. Gazete ve diğer yayın araçlarından alınan bir olayın video veya bilgisayarda izletilmesi gibi yollarla da örnek olay yöntemi uygulanabilir. Müzik öğretmeni adaylarının mesleki hayatta karşılaşılabilecekleri sorunları daha rahat çözmelerini sağlayabilir, ortaya konan problemle ilgili yaratıcı düşüncelerini teşvik edebilir.

(3)Gösterip Yaptırma Yöntemi

Önce öğretmen tarafından gösterip açıklayarak, sonra da öğrenciye uygulatarak davranış kazandırmanın amaçlandığı durumlarda kullanılır. Uygulamanın yoğun olarak geçtiği Armoni dersi ile ilgili yapılacak tüm çalışmaların işlem sırasına göre öğretmen tarafından gösterilip, etkinliğin öğrenci tarafından performansla dönüştürülmesi sağlanabilir.

(4)Problem Çözme Yöntemi

Karşılaşılan problemlerle ilgili karmaşıklığı ve belirsizliği çözmeye çalışmayı ve bu yolla problemi çözme yolları keşfetme, süreç içerisinde yaşanan başarı ve başarısızlıklardan yararlanarak öğrenme şansını vermekte, yaşayarak öğrenmeyi gerçekleştirmektedir.

(5)Drama Yöntemi

Kendiliğinden oluşan, hazırlıksız, yaşam tecrübelerini yansıtan, canlı sunuşların gerçekleşmesidir. Bir takım durum ve olayların hareket, konuşma ve taklit gibi öğelerden yararlanılarak hayali bir ortam içinde canlandırılmasıdır.

(6)İşbirliğine Dayalı Öğrenme

Öğrencilerin küçük gruplar oluşturarak bir problemi çözmek ya da bir görevi yerine getirmek için ortak bir hedefe yönelik birlikte çalışma yoluyla bir konuyu öğrenme yaklaşımıdır. Bu yöntemle öğrenciler oda müziği oluşturarak performans ödevlerini sergileyebilirler.

(7)Beyin Fırtınası Yöntemi

Beyin fırtınası, bir konuya çözüm getirmek, karar vermek, hayal yoluyla düşünce ve fikir üretmek için kullanılır. Bu yöntemde bir problemi çözmek üzere görevlendirilen grubun üyeleri mümkün olduğu kadar çok fikir üretirler. Bu yöntem armoni içerisindeki bir melodiyi dikey olarak düşünüp öğrencileri armonik derece arayışına sokmak için kullanılabilir.

(8)Karma Yöntem

Farklı düzeydeki hedef davranışların kazandırılmasına yönelik değişik öğretim stratejisi ve yönteminin bir arada kullanılmasına karma yöntem denir. Değişik alan ve basamaklardaki hedef ve davranışların tek bir yöntemle kazandırılmadığı durumda uygun öğrenme yöntemleri bir arada kullanılabilir.

Kaynaklar: Piji, D. (2004) "Dizgeli Eğitime Göre Geliştirilen Eşlik Dersinin Akademik Başarıya Tutuma ve Performansa Etkisi" M.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi. 'nin ilgili alan yazın kısmından alınan, belirtilen kaynaklardan yararlanılmış literatür kısmı: (1)Sönmez,2004 (2) Bilen,2002 (3)Tok,2006 (4) Senemoğlu,2005 (5) Demirel,2006 (6) Alacapınar,2001 (7)Demirel,2000 (8) Özsoy,2004 (9)Küçükahmet,1999 (10) Açıkgöz,2003 (11) Erginer,2000 (12) Demirel,2006 (13) Hesapçioğlu,1994 (14) Açıkgöz,2004

8- Levent DENİZ; "Yapılandırmacı Yaklaşım ve 5(7)E Öğrenme Döngüsü Modeli"

Yapılandırmacı Yaklaşım

Bilgiyi zihinde depolama veya ezberlemeden ziyade mevcut bilgiyi yapılandırma üzerinden yola çıkıp yeni bilgilere ulaşma, üretme, araştırma, keşfetme, sorgulama, eleştirme, analiz ve sentez yapma üzerine kurulan bir yaklaşımdır.

5(7)E Öğrenme Döngüsü Modeli

Bybee ve arkadaşları tarafından 1989'da geliştirilmiş, 2006'da TC genelindeki okullarda uygulanmıştır. 7E'ye 2003 yılında Eisen Kraft tarafından geliştirilmiştir.

1) Engage/Dikkat Çekme: Öğrencinin ilgisini çekme, merak uyandırma, soru sorma, ön bilgilerini ortaya çıkartma. (7E için; Engage=Elicit/Ön Bilgileri Yoklama+Engage/Dikkat Çekme)

2) Explore/Keşfetme: Grup çalışmalarına teşvik etme, gözlemlene ve birbirleriyle etkileşim içindeyken onları dinleme, araştırma içindeyken yönlendirici sorular sorma, yeterli zaman sağlama.

3) Explain/Açıklama: Kavramları açılmayı bekleme, kanıt bekleme, yaptığı açıklamaları öğrencinin deneyimleri üzerine kurma.

4) Elaborate/Derinleştirme: Yeni edinilen bilgileri daha öncekilerle birleştirme, edinilen bilgileri genişletme ve bunları yeni durumlara uygulama, farklı alternatif açıklamaları hatırlatma. (7E için; Elaborate+Evaluate=Elaborate/Derinleştirme+Evaluate/Değerlendirme+Extend/İlişkilendirme)

5) Evaluate/Değerlendirme: Bilgi ve becerileri değerlendirme, davranış ve düşüncelerdeki değişikliği gözlemlene, kendi ve grup becerilerini değerlendirmek için fırsat tanıma, gelen cevaplar üzerinde nedensel, referans, kanıt niteliğinde sorular sorma.

Kaynak: (1) Özbek, G., Çelik, H., Ulukök, Ş., Sarı, U. (2012) "5E ve 7E Öğretim Modellerinin Fen Okur-Yazarlığına Etkisi". *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*. (2) Şentürk, C. (2010) "Yapılandırmacı Yaklaşım ve 5E Öğrenme Döngüsü Modeli". *Eğitim-Bir-Sen*

9- Levent DENİZ; "İlköğretim 1-8 Müzik Dersi Programları"

1) Hedef-Kazanım Alanları

- Dinleme-söyleme-çalma(A),

- Müziksel algı ve bilgilenme(B),

- Müzikal yaratıcılık(C),

- Müzik kültürü(D) öğrenme alanlarına yönelik hedef ve kazanımlar (doktora/bahar/program geliştirme notları içinde ayrıntılı yer almakta).

2) İçerik

Müziksel işitme okuma yazma, müzik kuramları, eşlik, doğaçlama, besteleme, düzenleme, İstiklal Marşı, Atatürk ve müzik, müzik yapma ve dinlemedeki kurallar, konser, çalgılar, koro, orkestra ve oda müziği, halk oyunları, belirli gün ve haftalar, repertuar, araştırma, müzik teknolojileri, müzik türleri, müziklerin yazılış öyküsü ve bunun kendisinde uyandırdığı his.

3) Öğrenme-Öğretme Süreci

Yapılandırmacı yaklaşımın 5E modeli

4) Ölçme ve Değerlendirme

Proje, performans ödevleri, mülakat(görüşme), gözlem, öğrenci ürün dosyası, sunum, açık uçlu sorular, kısa yanıtli maddeler, eşleştirme maddeleri, çoktan seçmeli maddeler, doğru/yanlış maddeleri.

Kaynak: MEB İlköğretim Genel Müdürlüğü, 2006

10- Levent DENİZ; “Ortaöğretim 9-12 Müzik Dersi Programları”

1) Hedef-Kazanım Alanları

- Söyleme-çalma(A),

- Dinleme(B),

- Müzikal Algı ve Bilgilenme(C),

- Müzik kültürü(D),

- Müziksel Yaratıcılık(E) öğrenme alanlarına yönelik hedef ve kazanımlar (doktora/bahar/program geliştirme notları içinde ayrıntılı yer almakta).

2) İçerik

Söyleme-çalma-dinleme, müzik kuramları, yönetme, deşifre, müzik türleri, İstiklal Marşı, repertuar, müzik dinleme bilinci, müzik tarihi, Atatürk ve müzik, besteleme.

3) Öğrenme-Öğretme Süreci

I. Hazırlık: öğretmen ve öğrenci hazırlığı,

II. İşleniş: giriş(Engage)-keşfetme(Explore)-bilgiyi paylaşma(Explain)-bilgiyi kullanma(Elaborate) basamakları,

III. Değerlendirme(Evaluate): dersteki tüm etkinliklerle ilgili öğrencilerden dönüt alma, kendilerini ve akranlarını değerlendirme,

IV. Bir sonraki derse dönük hazırlık: bir sonraki ders için yapılacak olası hazırlıklar.

4) Ölçme ve Değerlendirme

Proje, performans ödevleri, dereceli puanlama anahtarı, gözlem, sözlü sunum, öz değerlendirme, akran değerlendirme, görüşme(mülakat), öğrenci ürün doyası(portfolyo), yazılı yoklamalar.

Kaynak: MEB Ortaöğretim Genel Müdürlüğü, 2009

11- Levent DENİZ; “müzik okuryazarlığı”

En genel ve geleneksel ifade ile *okuma-yazma (reading writing)*, “alfabe aracılığıyla yazılı metinlerin okunması ve yazılması olarak tanımlanmaktadır”. *Okuryazarlık (literacy)* ise “toplum tarafından anlam verilen iletişimsel simgelerin etkili bir biçimde kullanılabilmesi yeteneği” olarak tanımlanmaktadır. Çağın özelliklerine göre toplumsal kabul ve anlamların değişmesi dolayısıyla okuryazarlık çağın gerektirdiği bir beceri olarak kavramlaşmaktadır.

Okuma-yazma ve okuryazarlık arasındaki farklılıklar;

(1) Okuma-yazma kod çözmeye; okuryazarlık anlamlandırmaya dayalıdır. (2) Okuma-yazma bir kategori; okuryazarlık ise bir derece belirtir. (3) Okuma-yazmanın simge sistemi basılı ortamdaki harfler; okuryazarlığın simge sistemi ise “şeylerdir”. (4) Okuma-yazmanın statik tanımlaması yapılmıştır; okuryazarlığın ise tanımlaması devam etmektedir.

Görüldüğü üzere okuma-yazma belirli bir harf sistemini çözmeye yarayan statik bir davranışken okuryazarlık, iletişimi olan her şeyi anlamlandırmayı hedefleyen geliştirilebilir bir beceridir.

Müzik eğitiminde müzik okuryazarlığı çalma ve söyleme gibi bir alandır ve diğer ülkelerin de ulusal programlarında bu alana yer verilmiştir. Müzik okuryazarlığının bir kültürel veri olmasının ötesinde insanın dinlediği müziği daha iyi anlayabilmesi için birinci derecede gereklidir. Günümüz müzik yaşamının temelini müziksel iletişim oluşturur. Müziksel iletişim olmadan müziksel etkileşim dolayısıyla da müziksel öğrenme olmaz. Müziksel iletişim kurmada, sağlamada, sürdürme ve geliştirmede müziksel dil belirleyici rol oynar. Müziksel dil bilmeden, anlamadan ve kullanmadan sağlıklı bir müziksel iletişimde bulunmak olanaksızdır. Müzikte, dil becerileri olarak okuma, transpoze etme, anahtarları ve armoniye anlama, müziği analiz etme, müziğin ve bestecinin içinde yer aldığı kültürel ve tarihsel içeriği anlama, müzik sesleriyle anlamı ifade etme, ses niteliği, müziği hatırlama (v.b.) sayılabilir. MEB’im 2006 yılı müzik programında yer alan “Temel müzik yazı ve öğelerini kullanır” kazanım cümlesine dayalı olarak yapılan etkinlikler müzik okuryazarlığını geliştirmeye yöneliktir. Bu çalışmalar arasında bir ritim kalıbı oluşturabilme, bu kalıbı yazabilme, bitmemiş bir müzik cümlesini tamamlayabilme gibi etkinlikler vardır.

Kaynaklar: (1) Aslan, L., Deniz, J. (2011) "İlköğretim Mezunu Öğrencilerin Müzik Okuryazarlık Düzeyleri" *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*. (2) Kurudayıoğlu, M., Tüzel, S. (2010) "21. Yüzyıl Okuryazarlık Türleri, Değişen Metin Algısı ve Türkçe Eğitimi" *TÜBAR-XXVIII*

12- Levent DENİZ; "müzik okuryazarlığı ile ilgili bir konuda/alan/ders ölçek geliştirme"

Ders: müziksel işitme okuma yazma

Ünite 1: diyatonik melodik okuma

Ünite 2: non diyatonik melodik okuma

- Ünite 1-2'nin hedef ve kazanımları

Bilişsel Alan: melodik okuma ile ilgili bilme-kavrama-uygulama-analiz etme-düzenleme hedef ve kazanımları.

Duyuşsal Alan: melodik okumaya karşı istekli olma ve okurken tepki verme hedef ve kazanımları.

Devinişsel Alan: melodik okuma ile ilgili seslendirme-algılama-çalma-transpoze etme-yerleştirme hedef ve kazanımları.

- Hedef ve kazanımlara yönelik değerlendirme soruları

Bilişsel Alan: melodik okuma ile ilgili gerekli bilgilerin sorulduğu "Bilgi/Başarı Testi".

Duyuşsal Alan: melodik okumaya karşı olan duygu ve hislerin ölçüldüğü "Tutum Ölçeği".

Devinişsel Alan: melodik okuma ile ilgili psikomotor becerilerin ölçüldüğü "Gözlem Formu".

- Soruların geçerlik-güvenirlik sınamaları

(1) Kapsam geçerliği, (2) test tekrar test güvenilirliği, (3) iç tutarlılık güvenilirliği (madde güçlük derecesi için KR20 hesaplaması), (3) uygulayıcılar arası güvenilirlik.

13- Levent DENİZ; "verilen herhangi bir ölçek üzerinden araştırma önerisi kurgulama"

Armonik Derece Duyum Testi

"Partisyon Okumanın Armonik Derece Duyum Başarısına Etkisi"

Problem: Müzik eğitiminde armoni dersinin kazanımları düşünüldüğünde analitik algılayabilme...

Amaç: Hipotezler (D ve K arasındaki farklılık soruları).

Önem: Dinlenen müziği armonik algılayabilme, melodiyi armonik derecelendirebilme ...

Kuramsal yapı: Partisyon okuma.

Öğrenme alanlarındaki hedef ve kazanımlar: algılama.

Yöntem: Öntest-sontest statik kontrol gruplu deneme modeli.

...

14- Levent DENİZ; "Geçerlik ve Güvenirlik"

Geçerlik, ölçme aracınızın sizin ölçmek istediğiniz şeyi ne derece ölçtüğü ve ölçülen puanları sizin ne derece doğru anlayıp yorumladığınıza karşılık gelmektedir. Güvenirlik ise ölçme aracınızın tutarlılığı ve sürekliliğine karşılık gelmektedir. Geçerlik için güvenilirliğe ihtiyacınız bulunmaktadır ancak güvenirlik, geçerliğin sağlanması için yeterli değildir. 55 kilo geldiğimizi varsayalım. Kendimizi 5 kez tarttığımız zaman, 58, 59, 58, 59, ve 57 sonuçlarını aldığımızı düşünelim. Bu durumda tartımızın güvenilir olduğunu söyleyebiliriz ancak geçerli değildir. Ölçüm değerleriniz tutarlı ancak doğru değil. Eğer kendinizi 5 kez tarttığınız zaman aldığınız sonuçlar 55, 54, 56, ve 57 olsaydı, tartınız hem geçerli hem de güvenilir olacaktı.

GEÇERLİK

Test puanları üzerinde yapılan çıkarımların, yorumların veya eylemlerin doğruluğuna karşılık gelir. Geçerli olan veya olmayan şey, ölçme aracından elde edilen veriler üzerinde yorumlar ya da eylemlerdir. Anastasi ve Urbine'ya göre bir testin geçerliği ile ilgili endişe testin neyi ne kadar ölçtüğüyle ilgilidir. Cronbach'a göre geçerlik, testten alınana puanlar için önerilen yorumların sağlamlığının incelenmesidir. Araştırmacı ne kadar geçerlik kanıtı sunarsa, ölçülen puanlardan yapılacak yorumlamalara duyulacak güven de o denli artar. Üç temel geçerlik kanıtı toplama yolu vardır; (1) Kapsam (içerik) Geçerliği: ölçekteki madde, görev ya da soruların yapının yer aldığı alanı yeterince temsil edip etmeme derecesine ilişkin görüş üzerine kurulmuştur. Tipik olarak kapsam geçerliği ile ilgili kanıt elde etmek için birden çok uzmandan görüş alınır.

(2) İç Yapı Üzerinden Geçerlik Kanıtı: Bu geçerlik türünde faktör analiz adı verilen istatistiksel tekniği kullanarak bir madde setinde kaç boyut olduğuna karar verirler. Araştırmacı ilk olarak maddeleri kullanarak veri toplarlar, daha sonra bu verileri istatistik programına girerler ve faktör analizi çalışırlar. Faktör analizinden elde edilen sonuçlar, maddelerin birbiriyle ilgili olup olmadığını ya da birbiriyle yakın ilişkili maddelerin alt setler oluşturup oluşturmadığını gösterir. Maddelerin oluşturduğu alt-setlerin sayısı var olan boyutların (aynı zamanda faktör olarak da adlandırılır) sayısını gösterir. Buradaki anahtar nokta: faktör analizinden elde edilen sonuçla, testin tek-boyutlu mu (yalnızca bir faktörü ölçen) yoksa çok boyutlu mu (iki ya da fazla faktörü ölçen) olduğunu size söyler. Araştırmacının, maddelerin kaç boyut veya faktörü temsil ettiğini bilmesi çok önemlidir, aksi takdirde sonuçların yorumlanması yanlış olacaktır.

(3) Diğer Değişkenlerle İlişki Üzerinde Geçerlik Kanıtı: Bu tür geçerlik kanıtı konuyla ilgili ve bilinen bir veya daha fazla ölçütle test puanlarını ilişkilendirerek elde edilir. Ölçüt, test puanlarımızı temelinde ilişkilendirmek veya tahmin etmek istediğimiz standart ya da sabit bir noktadır. Eğer geçerlik kanıtı için korelasyon katsayısı kullanırsak, buna geçerlik katsayısı adı verilir. Test puanlarının ölçütle ilişkisi tahmin edilen yönde büyüklükte olmalıdır. İki tip ölçü geçerliği bulunmaktadır;

Yordama Geçerliği, gelecekteki ölçüt performansı tahmin etmek için araştırma prosedürlerinin ya da davranışsal ölçümlerin kullanımını içerir.

Eş-Zamanlı Geçerlik ise araştırma prosedürlerinin ya da davranışsal ölçümlerin aynı ya da ilişkili bir yapıdaki eşzamanlı ölçüt performansını tahmin etmeyi içerir.

GÜVENİRLİK

Ölçümlerin tutarlılığına ve sürekliliğine karşılık gelir. Güvenirliğin nicel göstergesi olarak yaygın biçimde güvenilirlik katsayısı elde edilmeye çalışılır. Güvenirlik katsayısı bir tür korelasyondur ve ilişkinin sağlam tutarlılığını göstermesi için pozitif yönlü ve güçlü olmalıdır (örneğin >0.70). Dört temel tip güvenilirlik bulunmaktadır;

(1) Test-Tekrar Test Güvenirliği: elde edilen puanların zaman içerisindeki tutarlılığına karşılık gelir. Testi uyguladıktan bir hafta veya daha fazla bir süre sonra yeniden uygulanır. Elde edilen 2 puan seti arasındaki ilişkinin gücünü belirlemek için korelasyon analizi yapılır. Korelasyon sonucu pozitif yönlü ve güçlü olmalıdır. Burada önemli konulardan biri, iki test arasında bırakılacak zaman aralığının belirlenmesidir. Genellikle iki test arasındaki zaman uzadıkça, güvenilirlik katsayısı da düşme eğilimi gösterir.

(2) Paralel-Eşdeğer Formlar Güvenirliği: aynı şeyi ölçmek için tasarlanmış iki eşdeğer ölçme aracından elde edilen puanlar arasındaki tutarlılığa karşılık gelmektedir. Bu korelasyonda pozitif yönlü ve güçlü olmalıdır. Yöntemin başarısı, testin iki formunun eşitliğine doğrudan bağlıdır.

(3) İç Tutarlılık Güvenirliği: çoklu maddelerden oluşan ölçme arasındaki maddelerin tek bir yapıyı ölçtüğüne dair tutarlılığına karşılık gelmektedir. Çoklu maddelerden oluşan test veya ölçeklerde tek bir madde ile herhangi bir yapıyı yeterli biçimde ölçmenin mümkün olmayacağından hareketle, ölçeklerde çoklu modeller kullanılır. Bu maddelerin her biri yapıyı ölçmeye katkıda bulunur. İç tutarlılık, testin uzunluğundan etkilenir: test uzadıkça tutarlılık da artar. Amaç her bir yapı için kullanılan görece daha az madde ile yüksek güvenirlige ulaşmaktır. İç tutarlılığın hesaplanması için ölçeğin bir kere uygulanması yeterlidir. İç tutarlılığın en yaygın kullanılan göstergesi alfa katsayısıdır (Cronbach Alfa olarak da adlandırılır). Alfa katsayısı .70 ve üzeri olmalıdır.

(4) Puanlayıcılar Arası Güvenirlik: iki ya da daha fazla puanlayıcı, hakem, gözlemci ya da notlandırıcı arasındaki anlaşma ya da tutarlılık derecesidir. Burada güvenilirlik katsayısı pozitif yönlü ve güçlü olmalıdır ki bu puanlar arasındaki fikir birliği ve tutarlığın da yüksel olduğunun göstergesidir.

Kaynak: Christensen, L. B., Johnson, R. B. ve Turner, L. A., (2015) "Araştırma Yöntemleri Desen ve Analiz" Editör: Ahmet AYPAY, Anı Yayıncılık-Ankara